

KÖNYVSZEMLE / BOOK REVIEWS

Horváth Gy. (szerk.): Kelet- és Közép-Európa régióinak portréi (Kossuth Kiadó, Budapest, 2015. 408 o.)

BELUSZKY PÁL

BELUSZKY Pál: kutató professzor emeritus, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Regionális Kutatások Intézete; 1112 Budapest, Budaörsi út 45.; beluszky@rkk.hu

Pál BELUSZKY: research professor emeritus, Institute for Regional Studies, Centre for Economic and Regional Studies, Hungarian Academy of Sciences; Budaörsi út 45., H-1112 Budapest, Hungary; beluszky@rkk.hu

A vastkos, A/4-es alakú kötetet kézbe véve örömmel tapasztalja az olvasó, hogy végre Kelet- és Közép-Európa így neveztetik, s nem Kelet-Közép-Európának, mint ahogy az a magyar tudományos irodalomban sajnálatosan elterjedt. (Mert Kelet-Közép-Európa Közép-Európa keleti zónáját jelenti, tehát netán Romániát [?], Moldáviát [?], esetleg a balti államokat, de nem Európa középső és keleti felében egzisztáló államait, régióit.) A kötet a nevezett térség 10 államának 64 régióját mutatja be (NUTS 2-es régiók), s a könyv szerkesztője és írói annak a reményében adták ki e művet, „hogy hasznos információs forrás lesz a külföldi tőkebefektetésekben és gazdasági kapcsolatokban érdekelt magyar üzletembereknek és fejlesztéspolitikai szakembereknek, politikai döntés-előkészítőknek, kereskedelmi és iparkamaráknak, az e térségek iránt érdeklődő államigazgatási szereplőknek, egyetemi hallgatóknak és szakértelmiségi csoportoknak.” A választott térség (országos) bemutatása – újszerű módon – valóban a régiók leírására szorítkozik, sem Közép- és Kelet-Európa, sem a kötetbe került országok akár vázlatos bemutatására nem kerül sor, ami némiképp megnehezíti maguknak a régióknak az „értékelését”, elhelyezkedésüket a nagyobb térségek viszonylatai között. Ez a szigorúan a hivatalos régiók (a NUTS 2-es régiók) szintjére szorítkozó szerkesztési elv a kötet tematikájának – a kötetbe bekerült országok kiválasztásának – néhány furcsaságára is magyarázatot ad: mivel a balti államokat nem osztották fel régiókra, illetve egy-egy balti állam önmagában képez egy régiót, ezek az országok nem szerepelnek a kötetben (egy régió nem régió?). Vitatható Kelet-Európa értelmezése – vagy legalábbis szerepeltetése a kötetben: ezt a térséget egyedül Oroszország képviseli; ám ha Oroszország felvételét,

miért nem került tárgyalásra Ukrajna, Fehéroroszország vagy Moldávia? (Azt a valóban nehezen eldönthető kérdést nem is említve, hogy a Kaukázus államai mely kontinens részei? Esetleg ezek is Kelet-Európa részei?) Viszont Oroszország teljes területében helyet kapott a könyvben, így az tartalmazza a Távol-keleti vagy a Szibériai szövetségi körzet leírását is.

Az egyes régiókat feldolgozó fiatal kutatók – Egyed Ildikó, Horeczki Réka, Kovács Sándor Zsolt, Páger Balázs, Póla Péter, Szügyi Éva, Rácz Szilárd és Hajdú Zoltán (aki remélhetőleg ezt a besorolást nem veszi rossz néven) – szükségszerűen az érintett országok s a nemzetközi szervezetek statisztikai kiadványaira támaszkodtak munkájuk során, a régiók leírásakor. Ennek eredményeként az egyes régiókról adatokban, információkban gazdag ismertetéseket kap az olvasó a természeti erőforrásokról és a környezet állapotáról, a közigazgatási és településszerkezetről, a népesedési folyamatokról és a foglalkoztatási helyzetről, a gazdaságról és az infrastruktúráról, a régiók szellemi potenciáljáról. Az egyes régiókról adott ismertetés szerkezete, tematikája azonos felépítésű, jórészt azonosak a közölt táblázatok és a mellékelt ábrák is, ami megkönnyíti az egyes régiók egybevetését. Azt azonban meg kell jegyeznünk, hogy a gazdag statisztikai adatforrások kezelése, „számszakilag” korrekt felhasználása már kívánivalókat vet fel (a pénzben kifejezhető adatok értékei különböző pénznemekben vannak megadva, a táblázatokban a fajlagos adatokat – pl. a 100 vagy 1000 főre jutó értékek – nem nevezik meg pontosan, a születésszám nem azonos a természetes szaporodással stb.). A majd kizárólagosan a statisztikai forrásokra való támaszkodás minimális lehetőséget ad az ok-okozati kapcsolatok feltárására, a különböző hatások – az adott ország gazdaságpolitikájának, regionális politikájának hatásai – számbavételére, s különösen a nagyobb távú folyamatok bemutatására, a történeti tényezők szerepének feltárására. Végül is az az olvasó, aki az egyes régiók jelen állapotát kívánja megismerni, kiváló kalauzra talál a kötetben, de az egyes régiók speciális vonásai, jellegzetességei, Hamvas Béla kifejezésével élve a régiók „génusza” csak hiányosan ismerhető meg e leírásokból.

A kötetben nincs feltüntetve közreműködő lektor. Kár. Számos olyan, önmagában nem jelentős elírás, téves adat, információ fordul elő a könyvben, ami csekély munkával kiszűrhető lett volna (különösen egy a természeti geográfiához értő lektor hiánya érezhető). Csak a példa kedvéért: Bulgária Északnyugati régiójának évi középhőmérséklete nem lehet 25°C, s évi csapadékmennyisége 200 mm. A Duna és a Balkán-hegység között a felszín *nem* északról dél felé lejt. A születésszám nem egyenlő a természetes szaporodással (14. oldal), mint ahogy a településszerkezet sem a településhálózattal. A 94. és a 102. oldalon szó szerint megismétlődik egy bekezdés stb.

E könnyen javítható – vagy „elnevezhető” – hibák ellenére a kötet ismét ráirányította a figyelmet a regionalizáció kérdésére, fontos forrása lehet az e területek valamelyikével foglalkozó kutatóknak, információkat nyújthat mindazoknak, akik kapcsolatba kerülnek ezen országokkal, régiókkal (vállalkozóknak, politikusoknak, kutatóknak stb.). Hasznos, hogy megszületett!